

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2017

GREEK SECOND ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER I

Time: 2 hours

100 marks

PLEASE READ THE FOLLOWING INSTRUCTIONS CAREFULLY

1. This question paper consists of 16 pages. Please check that your question paper is complete.
 2. Read the questions carefully.
 3. Number your answers exactly as the questions are numbered.
 4. It is in your own interest to write legibly and to present your work neatly.
-

ΤΜΗΜΑ 1**ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ****ΕΡΩΤΗΣΗ 1**

Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και να ολοκληρώσεις τις δραστηριότητες που ακολουθούν:

Πετάλι στη ... θάλασσα!!!

Δείτε το νέο ποδήλατο νερού που έρχεται να αντικαταστήσει όλα τα θαλάσσια σπορ.

Αν κάποια μέρα βρεθείτε σε κάποια όμορφη παραλία του νησιού Αγία Λουκία, στα καταγάλανα νερά της Καραϊβικής, θα έχετε την ευκαιρία να δείτε την νέα τρέλα στα θαλάσσια σπορ: ποδηλασία στη θάλασσα. Είναι ένα καινούριο σπορ που δεν έχει καμία σχέση με το θαλάσσιο ποδήλατο που συνηθίζεται στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες.

Το όχημα αυτό είναι δημιουργία του Judah Schiller ο οποίος του έδωσε και το όνομά του. Ο δημιουργός του παράξενου αυτού οχήματος είναι βέβαιος ότι σε πέντε περίπου χρόνια θα υπάρχουν αυτά τα οχήματα σε κάθε παραλία του πλανήτη.

Αυτό το περίεργο όχημα, που δημιουργήθηκε το 2014, είναι εν μέρει ποδήλατο και εν μέρει καταμαράν. Θα σας ταξιδέψει πάνω στα κύματα, ονομάζεται Schiller S1 και για να το αγοράσει κανείς πρέπει να ξοδέψει 4.500 δολάρια, περίπου.

Περιγράφεται ως εύχρηστο, σταθερό, ελαφρύ και ασφαλές καθώς είναι αδύνατο να πέσει κανείς από αυτό, καθώς οι πλωτήρες του δεν το αφήνουν να αναποδογυρίσει.

Το όχημα αυτό είναι γρήγορο, έχει οκτώ ταχύτητες και χρειάζονται ελάχιστα λεπτά για να απομακρυνθεί από την ακτή.

Ένα από τα μεγαλύτερα ξενοδοχεία του νησιού Αγία Λουκία, το Sugar Beach, αγόρασε τρία Schiller S1 και ήδη ο Διευθυντής και οι πελάτες του ξενοδοχείου είναι ενθουσιασμένοι.

Όποιος ενδιαφέρεται να αποκτήσει το Schiller S1 μπορεί να το παραγγείλει από την ιστοσελίδα της εταιρείας.

[Από: <www.kerkyraikialepou.blogspot.co.za>]

1.1 Να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας ολοκληρωμένες προτάσεις:

- 1.1.1 Ποια είναι η νέα τρέλα στα θαλάσσια σπορ; (1)
- 1.1.2 Πού βρίσκεται το νησί Αγία Λουκία; (1)
- 1.1.3 Πώς ονομάζεται το όχημα που δημιούργησε ο Judah Schiller; (1)

- 1.1.4 Πόσο κοστίζει το όχημα αυτό; (1)
- 1.1.5 Πώς περιγράφεται το όχημα αυτό; (2)
- 1.1.6 Γιατί δεν μπορεί να αναποδογυρίσει το όχημα αυτό; (1)
- 1.1.7 Πότε δημιουργήθηκε το όχημα αυτό; (1)
- 1.1.8 Πόσες ταχύτητες έχει αυτό το όχημα; (1)
- 1.1.9 Εάν θέλει κανείς να αγοράσει αυτό το όχημα, τι πρέπει να κάνει; (1)
- 1.2 **Να βρείτε τα αντίθετα των παρακάτω λέξεων στο κείμενο:**
- 1.2.1 η παλιά (1)
- 1.2.2 το αργό (1)
- 1.2.3 το βαρύ (1)
- 1.2.4 η άσχημη (1)
- 1.2.5 τα μικρότερα (1)
- 1.3 **Να συμπληρώσεις τις προτάσεις γράφοντας το ρήμα της παρένθεσης στο σωστό τύπο του Αορίστου.**
- 1.3.1 Το όχημα αυτό ... πάνω στα κύματα. (ταξιδεύω) (1)
- 1.3.2 ... πέντε λεπτά για να απομακρυνθεί το όχημα από την ακτή. (χρειάζομαι) (1)
- 1.3.3 Ο Judah Schiller, ... ότι σε μερικά χρόνια οχήματα αυτά θα βρίσκονται σε όλες τις παραλίες. (δηλώνω) (1)
- 1.3.4 Το όχημα ... οκτώ ταχύτητες. (έχω) (1)
- 1.3.5 Το νέο όχημα ... να αντικαταστήσει όλα τα θαλάσσια σπορ. (έρχομαι) (1)
- 1.4 **Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις από τον Ενικό Αριθμό στον Πληθυντικό Αριθμό.**
- 1.4.1 Ο δημιουργός αυτού του οχήματος είναι βέβαιος ότι το όχημα θα είναι πολύ δημοφιλές. (2½)
- 1.4.2 Το θαλάσσιο ποδήλατο είναι αρκετά ακριβό και αν θέλεις να το αποκτήσεις μπορείς να το παραγγείλεις. (2½)
- [25]**

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και να ολοκληρώσεις τις δραστηριότητες που ακολουθούν.

Οι τριάντα ξενόγλωσσες εφημερίδες της Αθήνας

"Όταν ξεκινήσαμε, οι εφημερίδες που κυκλοφορούσαν στην Ομόνοια για τους μετανάστες είχαν κυρίως θέματα που αφορούσαν τη νομιμοποίησή τους, την απόκτηση "πράσινης κάρτας". Αυτό ενδιέφερε τότε τους αναγνώστες μας", λέει στην εφημερίδα *Τα Νέα* ο εκδότης κ. Θεόδωρος Μπενάκης, ιδιοκτήτης έξι ξενόγλωσσων εφημερίδων για τους μετανάστες που ζουν στην Ελλάδα.

Περισσότερες από τριάντα εφημερίδες μόνο για μετανάστες μπορεί να βρει σήμερα κάποιος στα περίπτερα της Ομόνοιας. Εβδομαδιαίες οι πιο πολλές, γίνονται ανάρπαστες από την πρώτη μέρα της κυκλοφορίας τους. Τη μεγαλύτερη κυκλοφορία, που φτάνει τα 50.000 φύλλα, έχουν οι αλβανικές εφημερίδες και ακολουθούν οι ρωσικές και οι βουλγαρικές. Υπάρχουν ακόμα εφημερίδες για τους Πολωνούς, τους Ρουμάνους, τους Φιλιππινέζους, τους Πακιστανούς αλλά και μετανάστες από την Αφρική και τις αραβικές χώρες.

Η *Αλμπάνια Πρες*, η *Τριμπούνα* και η *Γκαζέτα* είναι τρεις αλβανικές εφημερίδες που εκδίδονται στην Αθήνα. "Η εφημερίδα μας κυκλοφορεί από το 1998 κάθε Παρασκευή σε όλη την Ελλάδα, στην Κύπρο και σε εννέα πόλεις της Αλβανίας και τυπώνουμε 18.000 φύλλα σε κάθε έκδοση" λέει η αρχισυντάκτρια της *Γκαζέτα*, κ. Σονίλα Λάτσι.

Τα *Βουλγαρικά Νέα* ήταν η πρώτη εφημερίδα που κυκλοφόρησε για τους Βούλγαρους μετανάστες της Ελλάδας. "Η εφημερίδα άρχισε να κυκλοφορεί το 1998 σε ασπρόμαυρη έκδοση μία φορά τον μήνα" λέει η εκδότρια κ. Βόικα Αθανάσοβα. "Το 2000 έγινε έγχρωμη και άρχισε να βγαίνει μία φορά την εβδομάδα. Προς το παρόν στην εφημερίδα δουλεύει μια ομάδα από 12 ρεπόρτερ που μας τροφοδοτεί με ειδήσεις από τη Βουλγαρία και την Ελλάδα".

Σήμερα υπάρχουν και άλλες βουλγαρικές εφημερίδες που κυκλοφορούν στην Ελλάδα κάθε εβδομάδα ή κάθε δεκαπέντε μέρες (*Ατίσκι Βέστι*, *Κοντάκτι*, *Πλανέτα* κ.ά) και διαβάζονται από τους Βούλγαρους μετανάστες που διαμένουν στη χώρα μας.

"Με 80 σελίδες κάθε εβδομάδα, η *Ομόνοια* είναι η πιο πλούσια σε ύλη εφημερίδα για τους ρωσόφωνους της Ελλάδας", τονίζει η αρχισυντάκτριά της, κ. Ίνγκα Αμπγκάροβα. "Η εφημερίδα ξεκίνησε το 1993 και απευθύνεται σε πάνω από ένα εκατομμύριο ρωσόφωνους που ζουν στην Ελλάδα. Το 45% των αναγνωστών μας είναι Έλληνες πολίτες που εκτός από ελληνικά γνωρίζουν και ρωσικά. Σκεφτείτε ότι μόνο στη Γεωργία ζούσαν παλαιότερα 350.000 Έλληνες και έχουν μείνει σήμερα εκεί περίπου 3.000".

[Τα Νέα, 30-9-2008, με αλλαγές]

2.1 Με βάση το παραπάνω κείμενο να σημειώσεις αν οι παρακάτω προτάσεις είναι Σωστές ή Λάθος.

2.1.1 Τα πρώτα θέματα των εφημερίδων για τους μετανάστες είχαν σχέση με την νομιμοποίησή τους. (1)

2.1.2 Ο κ. Θ. Μπενάκης έχει επτά εφημερίδες για μετανάστες που ζουν στην Ελλάδα. (1)

- 2.1.3 Στα περίπτερα της Θεσσαλονίκης μπορεί να βρει κανείς πάνω από τριάντα εφημερίδες για μετανάστες. (1)
- 2.1.4 Οι περισσότερες από τις εφημερίδες που εκδίδονται για μετανάστες κυκλοφορούν μία φορά την εβδομάδα. (1)
- 2.1.5 Οι κινέζικες εφημερίδες είναι και οι πιο δημοφιλείς. (1)
- 2.1.6 Η *Γκαζέτα* κυκλοφορεί μόνο στην Ελλάδα κάθε Παρασκευή. (1)
- 2.1.7 Η αρχισυντάκτρια της *Γκαζέτα* ονομάζεται Σονίλα Λάτσι. (1)
- 2.1.8 Η πρώτη εφημερίδα που κυκλοφόρησε για τους Βούλγαρους στη Βουλγαρία ήταν τα *Βουλγαρικά Νέα*. (1)
- 2.1.9 Η εφημερίδα *Ομόνοια* απευθύνεται σε αυτούς που μιλούν ρωσικά και ζουν στην Ελλάδα. (1)
- 2.1.10 Οι αναγνώστες της εφημερίδας *Ομόνοια* ξέρουν μόνο ρωσικά. (1)

2.2 Να συμπληρώσεις τις παρακάτω προτάσεις σύμφωνα με το κείμενο.

- 2.2.1 Οι μετανάστες που βρίσκονταν στην Ελλάδα ενδιαφέρονταν να αποκτήσουν ... (1)
- 2.2.2 Οι εφημερίδες για τους μετανάστες από την πρώτη μέρα της κυκλοφορίας τους γίνονται ... (1)
- 2.2.3 Οι αλβανικές εφημερίδες που εκδίδονται στην Αθήνα είναι οι ... (1)
- 2.2.4 Τα *Βουλγαρικά Νέα* κυκλοφόρησαν για πρώτη φορά ... (1)
- 2.2.5 Η εφημερίδα *Ατίσκι Βέτσι* διαβάζεται από ... (1)

2.3 Να συμπληρώσεις τις προτάσεις με τη σωστή πρόθεση από αυτές που δίνονται στο πλαίσιο.

να, ότι, για, που

- 2.3.1 Οι μετανάστες ενδιαφέρονται ... τις εφημερίδες τους. (1)
- 2.3.2 Ο Ίγκορ χάρηκε ... μπορεί να διαβάζει ρωσικές εφημερίδες στην Αθήνα. (1)
- 2.3.3 Σκέφτομαι ... πάω να αγοράσω μία εφημερίδα από την Ομόνοια. (1)
- 2.3.4 Η συντάκτρια της εφημερίδας υποσχέθηκε ... η κυκλοφορία της εφημερίδας της δεν θα σταματήσει. (1)
- 2.3.5 Δέχομαι ... γράψω ένα άρθρο στην εφημερίδα σου. (1)

2.4 Να ολοκληρώσεις τις προτάσεις διαλέγοντας το σωστό ρήμα από τα τρία που δίνονται.

2.4.1 Οι εφημερίδες για τους μετανάστες, τους ... μία επαφή με την πατρίδα τους.

- α. προσφέρουν
 - β. διαφέρουν
 - γ. υποφέρουν
- (1)

2.4.2 Πολλοί μετανάστες ... όταν φεύγουν από την χώρα τους.

- α. αναφέρουν
 - β. υποφέρουν
 - γ. μεταφέρουν
- (1)

2.4.3 Ο κάθε μετανάστης ... από τον άλλον.

- α. αποφέρει
 - β. μεταφέρει
 - γ. διαφέρει
- (1)

2.4.4 Επικίνδυνα πλοία ... τους μετανάστες από την Τουρκία στην Ελλάδα.

- α. υποφέρουν
 - β. μεταφέρουν
 - γ. συμφέρουν
- (1)

2.4.5 Οι εφημερίδες ... ότι η Ελλάδα αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα.

- α. αναφέρουν
 - β. υποφέρουν
 - γ. συμφέρουν
- (1)

[25]

ΕΡΩΤΗΣΗ 3

Να μελετήσεις προσεκτικά την παρακάτω αφίσα και να απαντήσεις στις ερωτήσεις διαλέγοντας τη σωστή απάντηση από τις δύο που δίνονται.

[<https://olympiada.files.wordpress.com/2012/03/dalaras_hrakleio_25-02.jpg>]

- 3.1 Ποιος είναι ο καλλιτέχνης που θα δώσει τη συναυλία;
- α. Ο Αντώνης Ρέμος
β. Ο Γιώργος Νταλάρας
- 3.2 Ποια μέρα θα γίνει η συναυλία;
- α. Το Σάββατο
β. την Παρασκευή

- 3.3 Ποιον μήνα θα γίνει η συναυλία;
- α. Τον Δεκέμβριο
 - β. Τον Φεβρουάριο
- 3.4 Τι ώρα θα αρχίσει η συναυλία;
- α. στις 7:30 το πρωί
 - β. στις 7:30 το βράδυ
- 3.5 Πού θα γίνει η συναυλία αυτή;
- α. Στο κλειστό γήπεδο Ηρακλείου Αττικής.
 - β. Στο κλειστό γήπεδο Ηρακλείου Κρήτης.
- 3.6 Ποιος είναι ο σκοπός αυτής της συναυλίας;
- α. Να προσφερθεί αλληλεγγύη στις γειτονιές της Αθήνας και του Ηρακλείου.
 - β. Να προσφερθεί αλληλεγγύη στις γειτονιές της Αθήνας και του Πειραιά.
- 3.7 Τι σημαίνει "Είσοδος Ελεύθερη";
- α. Σημαίνει ότι ο καθένας μπορεί να παρακολουθήσει τη συναυλία χωρίς να πληρώσει εισιτήριο.
 - β. Σημαίνει ότι ο καθένας μπορεί να παρακολουθήσει τη συναυλία ελεύθερα, αφού πληρώσει το εισιτήριό του.
- 3.8 Η διεύθυνση του γηπέδου όπου θα γίνει η συναυλία είναι:
- α. Θησέως 21 & Ζεφύρου
 - β. Ζεφύρου 21 & Θησέως
- 3.9 Ποιοι από τους παρακάτω είναι χορηγοί της συναυλίας;
- α. "Τα Νέα" και η "Ελευθεροτυπία"
 - β. Το "Σκάι" και η "ΕΡΤ"
- 3.10 Υπό την αιγίδα ποιανού Δήμου γίνεται η συναυλία αυτή;
- α. Υπό την αιγίδα του Δήμου Ηρακλείου
 - β. Υπό την αιγίδα του Δήμου Αττικής

[10]**Βαθμοί 60**

ΤΜΗΜΑ 2 ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**ΕΡΩΤΗΣΗ 4 Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω γνωστό κείμενο και να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν:****ΑΛΕΞΗΣ ΖΟΡΜΠΑΣ**

(απόσπασμα)

Προχωρούσαμε αμίλητοι μέσα από τα στενά δρομάκια του χωριού. Τα σπίτια μαυρολογούσαν ολοσκότεινα, κάπου ένα σκυλί γάβγιζε, κάποιος βόδι αναστέναζε. Κάποτε μας έρχονταν στο φύσημα του αγέρα εύθυμα, αναβρυτά, σαν παιχνιδιάρικα νερά, τα κουδουνάκια της λύρας.

Βγήκαμε από το χωριό, πήραμε το δρόμο κατά το ακρογιάλι μας.

– Ζορμπά, είπα, για να κόψω τη βαριά σιωπή, τι αγέρας είναι ετούτος; Νοτιάς;

Μα ο Ζορμπάς πήγαινε μπροστά, κρατώντας σα φανάρι το κλουβί με τον παπαγάλο και δεν αποκρίθηκε.

Όταν φτάσαμε στο ακρογιάλι μας, ο Ζορμπάς στράφηκε:

– Πεινάς, αφεντικό;

– Όχι, δεν πεινώ, Ζορμπά.

– Νυστάζεις;

– Όχι.

– Μήτε εγώ. Ας καθίσουμε στα χοχλάδια· έχω κάτι να σε ρωτήσω.

Ήμασταν και οι δυο κουρασμένοι, μα δε θέλαμε να κοιμηθούμε. Δε θέλαμε να χάσουμε το φαρμάκι της μέρας ετούτης· ο ύπνος μας φαίνονταν σα μια φυγή σε ώρα κινδύνου και ντρεπόμασταν να κοιμηθούμε.

Καθίσαμε στην άκρη της θάλασσας· έβαλε ο Ζορμπάς το κλουβί ανάμεσα στα γόνατά του και κάμποση ώρα σώπαινε. Ένας φοβερός αστερισμός ανέβηκε από το βουνό, πολυόματο τέρας με στρουφιχτήν ουρά, κάπου κάπου ένα αστέρι ξεκολλούσε κι έπεφτε.

Ο Ζορμπάς κοίταξε τ' αστέρια με το στόμα ανοιχτό, σα να τα 'βλεπε για πρώτη φορά.

– Τι να γίνεται εκεί πάνω! μουρμούρισε.

Και σε λίγο πήρε την απόφαση, μίλησε:

– Ξέρεις να μου πεις, αφεντικό, είπε κι η φωνή του ασκώθηκε επίσημη, συγκινημένη μέσα στη ζεστή νύχτα, ξέρεις να μου πεις τι πάει να πουν όλα αυτά; Ποιος τα καμε; Γιατί τα καμε; Και πάνω απ' όλα, ετούτο (η φωνή του Ζορμπά ήταν γεμάτη θυμό και τρόμο): Γιατί να πεθαίνουμε;

– Δεν ξέρω Ζορμπά! αποκρίθηκα, και ντράπηκα σα να με ρωτούσαν το πιο απλό πράμα, το πιο απαραίτητο, και δεν μπορούσα να το ξηγήσω.

– Δεν ξέρεις! έκαμε ο Ζορμπάς και τα μάτια του γούρλωσαν.

Όμοια γούρλωσαν και μιαν άλλη νύχτα, όταν με ρώτησε αν χορεύω και του αποκρίθηκα πως δεν ξέρω χορό.

– Τότε τι ναι αυτά τα παλιόχαρτα που διαβάζεις; Γιατί τα διαβάζεις; Άμα δε λένε αυτό, τι λένε;

– Λένε τη στενοχώρια του ανθρώπου που δεν μπορεί ν' απαντήσει σε αυτά που ρωτάς, Ζορμπά, αποκρίθηκα.

– Να τη βράσω τη στενοχώρια τους! έκαμε ο Ζορμπάς χτυπώντας με αγανάχτηση το πόδι του στις πέτρες.

Ο παπαγάλος στις ξαφνικές φωνές τινάχτηκε απάνω:

– Καναβάρο! Καναβάρο! έσκουζε σα να ζητούσε βοήθεια.

– Σκασμός και συ! έκαμε ο Ζορμπάς κι έδωκε μια γροθιά στο κλουβί.

Στράφηκε πάλι σε μένα.

– Εγώ θέλω να μου πεις από πού ερχόμαστε και πού πάμε. Του λόγου σου τόσα χρόνια μαράζωσες απάνω στις Σολομωνικές· θα 'χεις στύψει δυο τρεις χιλιάδες οκάδες χαρτί· τι ζουμί έβγαλες;

Τόση αγωνία είχε η φωνή του Ζορμπά, που η πνοή μου κόπηκε· αχ, να μπορούσα να του 'δυνα μιαν απόκριση!

Ένωθα βαθιά πως το ανώτατο που μπορεί να φτάσει ο άνθρωπος δεν είναι η Γνώση, μήτε η Αρετή, μήτε η Καλοσύνη, μήτε η Νίκη· μα κάτι άλλο πιο αψηλό, πιο ηρωικό κι απελπισμένο: το Δέος, ο ιερός τρόμος. Τι 'ναι πέρα από τον ιερό τρόπο; Ο νους του ανθρώπου δεν μπορεί να προχωρέσει.

– Δεν απαντάς; έκαμε ο Ζορμπάς με αγωνία.

Δοκίμασα να δώσω στο σύντροφό μου να καταλάβει τι είναι ο ιερός τρόμος:

– Είμαστε σκουληκάκια μικρά μικρά, Ζορμπά, αποκρίθηκα, απάνω σ' ένα φυλλαράκι γιγάντιου δέντρου. Το φυλλαράκι αυτό είναι η Γη μας· τ' άλλα φύλλα είναι τ' αστέρια που βλέπεις να κουνιούνται μέσα στη νύχτα. Σουρνόμαστε απάνω στο φυλλαράκι μας, και το ψαχουλεύουμε με λαχτάρα· τ' οσμιζόμαστε, μυρίζει, βρωμάει· το γευόμαστε, τρώγεται· το χτυπούμε, αντηχάει και φωνάζει σαν πράμα ζωντανό.

Μερικοί άνθρωποι, οι πιο ατρόμητοι, φτάνουν ως την άκρα του φύλλου· από την άκρα αυτή σκύβουμε, με τα μάτια ανοιχτά, τα αυτιά ανοιχτά, κάτω στο χάος. Ανατριχιάζουμε. Μαντεύουμε κάτω μας το φοβερό γκρεμό, ακούμε ανάρια ανάρια το θρο που κάνουν τ' άλλα φύλλα του γιγάντιου δέντρου, νιώθουμε το χυμό ν' ανεβαίνει από τις ρίζες του δέντρου και να φουσκώνει την καρδιά μας. Κι έτσι σκυμμένοι στην άβυσσο, νογούμε σύγκορμα, σύψυχα, να μας κυριεύει τρόμος. Από τη στιγμή εκείνη αρχίζει...

Σταμάτησα. Έθελα να πω: "Από τη στιγμή εκείνη αρχίζει η Ποίηση" μα ο Ζορμπάς δε θα καταλάβαινε και σώπασα.

– Τι αρχίζει; ρώτησε ο Ζορμπάς με λαχτάρα. Γιατί σταμάτησες;

– ... αρχίζει ο μεγάλος κίντυνος, Ζορμπά, είπα. Άλλοι ζαλίζονται και παραμιλούν, άλλοι φοβούνται και μοχτούν να βρουν μιαν απάντηση, που να τους στυλώνει την καρδιά και λένε: "Θεός". Άλλοι κοιτάζουν από την άκρα του φύλλου το γκρεμό ήσυχα, παλικάρισια και λένε: "Μου αρέσει".

Ο Ζορμπάς συλλογίστηκε κάμποση ώρα· βασανίζονταν να καταλάβει.

– Εγώ, είπτε τέλος, κοιτάζω κάθε στιγμή το θάνατο· τον κοιτάζω και δε φοβούμαι· όμως ποτέ, ποτέ δε λέω: Μου αρέσει. Όχι δε μου αρέσει καθόλου! Δεν είμαι λεύτερος. Δεν υπογράφω!

Σώπασε μα γρήγορα φώναξε πάλι:

– Όχι, δε θ' απλώσω εγώ στο Χάρο το λαιμό μου σαν αρνί και να του πω: "Σφάξε με, αγά μου, ν' αγιάσω!"

Δε μιλούσα· στράφηκε, με κοίταξε ο Ζορμπάς θυμωμένος.

– Δεν είμαι λεύτερος; ξαναφώναξε.

Δε μιλούσα. Να λες "Ναι!" στην ανάγκη, να μετουσιώνεις το αναπόφευγο σε δικιά σου λεύτερη βούληση – αυτός, ίσως είναι ο μόνος ανθρώπινος δρόμος της λύτρωσης. Το 'ξερα, και γι αυτό δε μιλούσα.

Ο Ζορμπάς είδε πως δεν είχα τίποτα να του πω, πήρε το κλουβί σιγά σιγά, να μην ξυπνήσει ο παπαγάλος, το τοποθέτησε δίπλα από το κεφάλι του και ξάπλωσε.

– Καληνύχτα αφεντικό, είπε· φτάνει.

Ζεστός νοτιάς φυσούσε πέρα από το Μισίρι και μέστωνε τα τζετζεβατικά και τα φρούτα και τα στήθια της Κρήτης. Τον δέχονται να περιχύνεται στο μέτωπο, στα χείλια μου και στο λαιμό, κι έτριζε και μεγάλωνε, σαν να 'ταν πωρικό, το μυαλό μου.

Δεν μπορούσα να κοιμηθώ, δεν ήθελα. Δε συλλογιζόμουν τίποτα· ένιωθα μονάχα, στη ζεστή ετούτη νυχτιά, κάτι μέσα μου, κάποιον μέσα μου, να μεστώνει. Έβλεπα, ζούσα καθαρά το καταπληχτικό ετούτο θέαμα: ν' αλλάζω. Ό,τι γίνεται πάντα στα πιο σκοτεινά υπόγεια του στήθους μας, γίνονταν τώρα φανερά, ξέσκεπα, μπροστά μου. Κουκουβιστός στην άκρα της θάλασσας, παρακολουθούσα το θάμα.

Τ' αστέρια θάμπωσαν, ο ουρανός φωτίστηκε, κι απάνω στο φως χαράχτηκαν με ψιλό κοντύλι τα βουνά, τα δέντρα, οι γλάροι. Ξημέρωνε.

[Νίκος Καζαντζάκης]

4.1	Να περιγράψεις την εικόνα με την οποία ξεκινά το απόσπασμα.	(3)
4.2	Από ποιες λέξεις του κειμένου καταλαβαίνουμε τα συναισθήματα του συγγραφέα και του Ζορμπά;	(2)
4.3	Ποια ήταν η Μαντάμ Ορτάνς;	(2)
4.4	Τι ρώτησε ο Ζορμπάς τον συγγραφέα, όταν άρχισε να προβληματίζεται;	(3)
4.5	Ο συγγραφέας μπόρεσε να δώσει απάντηση στους προβληματισμούς του Ζορμπά;	(1)
4.6	Γιατί πίστευε ο Ζορμπάς ότι ο συγγραφέας θα μπορούσε να απαντήσει στα ερωτήματά του;	(1)
4.7	Ποια ήταν η αντίδραση του Ζορμπά όταν ο συγγραφέας του είπε ότι δεν ξέρει την απάντηση στις ερωτήσεις του;	(2)
4.8	Πότε, στο παρελθόν, είχαν γουρλώσει από έκπληξη τα μάτια του Ζορμπά;	(2)
4.9	Τι ένιωσε ο συγγραφέας όταν κατάλαβε την αγωνία με την οποία ζητούσε ο Ζορμπάς μία απάντηση στους προβληματισμούς του;	(2)
4.10	Σύμφωνα με τον Καζαντζάκη, ποια είναι η ουσία της ελευθερίας;	(2)

[20]

ΕΡΩΤΗΣΗ 5

Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω γνωστό κείμενο και να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

ΤΟ ΝΟΥΜΕΡΟ 31328

(Απόσπασμα από το Κεφ. ΙΖ')

Οι μαφαζάδες που μας φυλάνε είναι μεγάλες ηλικίες. Όλοι απ' τα βαθιά της Ανατολής, στον καιρό του πολέμου το 'χαν σκάσει στα βουνά. Το κουβέρνο τότες δεν μπορούσε να τους κυνηγήσει. Μα, τώρα που κάλμαρε το μέτωπο κι ο Έλληνας έφυγε, άνοιξαν τα παλιά κατάστιχα και τους μάζεψαν έναν έναν κι επειδή σε τέτοια ηλικία δεν ήταν πια βολετό να μάθουν να σκοτώνουν ανθρώπους πολιτισμένα, τους βάλαν βοηθητικούς να φυλάνε εμάς.

Στην αρχή τούς είπαν πως θα υπηρετήσουν τρεις μήνες. Οι μήνες γίναν έξι, γίναν εφτά, οχτώ, κι αυτοί ολοένα μέναν μαζί μας και ζυμώνουνταν.

Οι πιο πολλοί τους έχουν γενειάδα. Σιγά σιγά έπιασαν να 'ρχονται τα βράδια στις παρέες μας. Ψάχνουν με τα δάχτυλα τα γένια τους και λεν, κοιτάζοντας με τ' αγαθά μάτια τους κάπου:

– Άχ, μεμλεκέτ!... (πατρίδα)

Μας λέν τον καημό τους, μας ρωτούν τι να κάμουν.

Δεν έχουμε πολύ κέφι γι' αυτές τις παρέες. Τους ακούμε σχεδόν ψυχρά – ανάμεσά τους κι ανάμεσά μας υπάρχει ο σκληρός τοίχος. Αυτοί δεν είναι που μας κρατούν δεμένους; Τους μισούμε – πρέπει. Κι αν καμιά φορά πιάνεις τον εαυτό σου αφηρημένο σα να 'χει ξεχάσει τον "τοίχο", δε χρειάζεται παρά μια σπίθα μυαλό. Φέρνεις πάλι τότες, ντροπιασμένος, τον κύριο οχτρό στο προσκήνιο.

Μια μέρα οι μαφαζάδες μάθανε – το 'γραφε λέει το φύλλο – πως οι ηλικίες τους απολύθηκαν.

– Τι να κάνουμε; Τι να κάνουμε;

Έρχονται και μας ρωτούν γεμάτοι απελπισία.

Ένας δικός μας τους ορμηνεύει τότες να σηκωθούν να βγουν στο Διοικητή αναφορά. Έτσι γίνεται, τους λέει, στο στρατό. Θα του πήτε: "Θέλουμε το χαρτί μας!"

Κοιτάζονται μ' απορία: Μα έχουν την άδεια, λοιπόν, να κάμουν κάτι τέτοιο;

– Και βέβαια την έχετε!

Δεν ξέραν με τι τρόπο να μας φχαριστήσουν για την ορμήνια. Βγάλαν συναμεταξύ τους μιαν επιτροπή από έξι. Μέσα σ' αυτουनों ήταν κι ένας αράρης.

Σύμφωνα με τις οδηγίες μας ζήτησαν πρώτα τον υπαξιωματικό, αυτός τους πήγε στο λοχαγό κι από κει τους παρουσίασαν στο Διοικητή, το Γιαννιώτη.

– Τι θέλετε, ουλάν;

– Το χαρτί μας θέλουμε για το μεμλεκέτ! Το λεν οι γαζέτες.

– Τι έκανε λέει;

– Το χαρτί μας για το μεμλεκέτ!

Ωχ, πού να 'σουν μάτια μου! Ο Γιαννιώτης τα 'χασε. Ήταν ένα πράμα ακατανόητο για τον τουρκικό στρατό. Τόσα χρόνια μπίνμπασης δε θυμόταν κάτι παρόμοια φοβερό.

– Ποιος σας ορμήνεψε, κερατάδες! Ποιος σας ορμήνεψε; φώναζε έξω φρενών.

Φοβισμένοι σα ζαρκάδια τού το είπαν: Οι σκλάβοι. Αυτοί ξέρουν.

Απασχολημένος κείνη την ώρα, διέταξε να τους κλειδώσουν, όλη την επιτροπή, σ' ένα κελί. Ήταν βράδυ. Αύριο θα τους κανόνιζε.

Η είδηση γέμισε πίκρα όλους τους άλλους μαφαζάδες, που περίμεναν με αγωνία το αποτέλεσμα. Ήμαστε κι εμείς λυπημένοι. Χωρίς λόγο. Τι μας ένοιαζε;

Την άλλη μέρα ξημέρωνε Παρασκευή. Ο Διοικητής κατά τις δέκα η ώρα διάταξε να μαζευτούν όλοι οι λόχοι των σκλάβων στο υπαιθρο, έναν μεγάλο τόπο. Ήταν εκεί και ο λόχος των μαφαζάδων.

Σε λίγο φέραν τους έξι στρατιώτες που είχαν βγει χτες στην αναφορά. Φέραν και τρεις σκλάβους, κατηγορημένους απ' τους δικούς μας τους τσαουσάδες γιατί δεν τους κάναν τα θελήματα.

Τους ξεγυμνώνουν όλους ως τη μέση. Μ' ένα μεγάλο σκοινί τους δένουν, τον ένα με τον άλλο, και τους εννιά αράδα. Ύστερα, τις δυο άκρες το σκοινί το πιάνουν, απ' τη μια κι απ' την άλλη, από δυο στρατιώτες. Σαν τελείωσε η προετοιμασία τούτη ήρθε ο Διοικητής. Από πίσω του τρεις τέσσερις αξιωματικοί. Ο Γιαννιώτης, με δεμένα τα χέρια του στις πλάτες, προχωρεί νευρικά μπρος στην αράδα τους δεμένους. Τους κοιτάζει μες στα μάτια, έναν ένα. Κι ύστερα γυρίζει πίσω. Ξαναπερνά από μπροστά τους, έναν ένα. Κι ύστερα άξαφνα ξέσπασε η θύελλα: Παλιόσκυλα! Παλιόσκυλα! Παλιόσκυλα!

Χτυπούσε με το καμτσίκι από στριμμένο τέλι στο κεφάλι, στα μάτια, στα γυμνά κορμιά. Λάφαζε, ιδρώνε, έπαιρνε δύναμη τρέχοντας ζερβά δεξιά σα να τη ζητούσε, κι ολοένα, χτυπούσε λυσσασμένα, αβάσταχτα, τυφλά. Οι δεμένοι φώναζαν σπαραχτικά, κάναν ασυναίσθητα μια προσπάθεια να συρθούν πότε απ' το ένα μέρος, πότε απ' το άλλο. Μα οι στρατιώτες με το σκοινί βαστούσαν την ισορροπία στη διελκυστίνδα.

Σαν απόκαμε πια να χτυπά φώναξε ένα στρατιώτη και του έδωσε το νεύο. Ο στρατιώτης ήταν απ' την ίδια κλάση, η μοίρα του ήταν με τους έξι.

– Χτύπα! Χτύπα!

Κι αυτός, τρέμοντας, χτυπούσε νευρικά, αδέξια, μπρος στα μάτια του Διοικητή, που σφούγγιζε τον ιδρο του.

Παρακολουθούσαμε τη σκηνή με σφιγμένα δόντια. Στα δασιά στήθια των δεμένων έτρεχε το αίμα – θα 'τρεχε και στον αράπη, μα σ' αυτόν δε φαινόταν επειδή ήταν μαύρος. Βλέπαμε μονάχα πως άνοιγε το στόμα του και το σφαλνούσε σπασμωδικά, σα να κατάπινε τον αγέρα γουλιά γουλιά.

Τέλος ο Διοικητής αποτραβήχτηκε.

Θα δουλέψουν δέκα μέρες με τους σκλάβους! Διατάζει για τους έξι στρατιώτες.

– Μάλιστα!

Σαν τους λύσαν, οι πιο πολλοί πέσαν καταγής βογκώντας. Μονάχα ο αράπης, μόλις έμεινε λεύτερος, έπιασε να τρέχει, πηδούσε σα κασίκι, ένα κορμί ίσαμε κι πάνου – θα 'θελε φαίνεται να ζεσταθεί.

Τον κυνήγησαν και τον πιάσαν.

Σκορπίσαμε μες στο στρατόπεδο ομάδες – ομάδες. Ένα απροσδιόριστο κύμα μεγάλωνε, μεγάλωνε, φούσκωνε – μια γιγαντωμένη προσπάθεια προς τα ψηλά. Και οι άνθρωποι, το πλήθος, ολοένα συνθλίβονταν απ' το τεράστιο κενό:

– Σε τι λοιπόν ξεχωρίζανε αν ήταν Χριστιανοί για Τούρκοι;

Σε τι ξεχωρίζανε; Εμείς ήμαστε γεσήρ, ήμαστε δεμένοι. Εμ αυτοί που ήταν λεύτεροι; Το αίμα αυλάκωσε και τα εννιά κορμιά – τι διαφορά είχε; Μονάχα ο αράπης – ε, αυτός ήταν μαύρος.

Το ίδιο βράδυ. Νύχτα. Τώρα που καλοκαίριασε οι πόρτες στα κουβούσια μας μέναν ανοιχτές. Ένας σκοπός φύλαγε πάντα.

Αυτό το βράδυ στο δικό μας το κουβούσι φύλαγε σκοπός ο στρατιώτης που τον είχαν βάλει το πρωί να μαστιγώσει τους συντρόφους του. Είναι συντριμμένος. Του λέμε να μην πικραίνεται. Ό,τι έγινε έγινε.

Γιατί; παραπονιέται μελαγχολικά. Γιατί να μας ανοίξετε τα μάτια;

Κόντευαν μεσάνυχτα. Ολόξεστη η καλοκαιρινή βραδιά. Ξαπλωμένοι δεν μπορούσαμε να κοιμηθούμε. Ένας νέος διάλογος: Συλλογιζόμαστε. Όλο το κουβούσι ήταν βυθισμένο στο σκοτάδι. Μονάχα εκεί, προς το μέρος του μαφαζά, άναβε ένα λυχνάρι. Εκεί δίπλα ήταν το γιατάκι του Μιχάλ-τσαούς.

Ο σκοπός είχε καθίσει χάμω. Το όπλο του μες στα σκέλια. Θαρρούσαμε πως ξαγρυπνούσε.

Ξαφνικά ένας λέει σιγά:

– Κοίτα!...

Από στόμα σε στόμα πήρε είδηση όλο το κουβούσι. Κοιτάζουμε:

Στο λίγο φως, στην πόρτα, διακρίνουμε τον επιλοχία του στρατοπέδου. Ήταν ένα νεαρό τριζάτο κέρατο. Έκανε έφοδο. Πατώντας στις μύτες των παπουτσιών του πλησιάζει το μαφαζά και σιγά, με προσοχή, του παίρνει το όπλο απ' τα χέρια. Κοιμόταν.

Με το όπλο στο χέρι ο επιλοχίας ρίχνει μια ματιά γύρω του. Κοιτάζει προς το γιατάκι του Μιχάλ-τσαούς. Αυτός ροχάλιζε, μα ο υπηρέτης του, το τσανάκι, παρακολουθούσε τη σκηνή.

Ο επιλοχίας του γνέφει: σουτ! Ύστερα πάει κοντά του, του δίνει το όπλο και κάτι του λέει. Ύστερα, με προσοχή, βγαίνει όξω και χάνεται στο σκοτάδι.

Παρακολουθήσαμε τη σκηνή γεμάτοι αγωνία. Καταλάβαμε. Πήγαινε να ειδοποιήσει τον αξιωματικό: Εν ώρα υπηρεσίας το όπλο του σκοπού στα χέρια ενός σκλάβου! Και ο σκοπός ροχαλίζοντας! Αν δεν ήταν κρεμάλα, θα ήταν φυλακή για όλη του τη ζωή.

Τότες σ' όλο το κουβούσι αμολήθηκε ένα υπόκωφο βογγητό.

Ολοένα δυνάμωνε, σαν τα βόδια που τα σφάζουν. Στην αρχή σαλάγισε μια σκιά και σηκώθηκε. Ύστερα άλλη, ύστερα όλο το κουβούσι βρέθηκε στο ποδάρι. Με νευρικά κινήματα βιαζόμαστε προς την πόρτα. Ήμαστε ίσαμε ογδόντα άνθρωποι, στοιβαγμένοι, με αγκρηλωμένα μάτια.

– Δωσ' το ντουφέκι! λέει ο Μίλτος απειλητικά στο τσανάκι.

Αυτός κάνει να μην ακούσει, κιχ-μιχ, ρίχνει μια ματιά δίπλα στον αφέντη του τον Μιχάλ, που ροχάλιζε μεθυσμένος απ' το χασίς.

– Γρήγορα σκουλήκι, Δωσ' το!

Στο μεταξύ άλλοι είχαν τρέξει προς το μαφαζά. Τον ξύπνησαν. Κοίταζε με τα ξαφνιασμένα μάτια του τόσους ανθρώπους από πάνω του, δεν μπορούσε να καταλάβει.

– Γρήγορα! Γρήγορα!

Του το ξηγούμε με λίγα λόγια, αρπούμε το τουφέκι απ' το τσανάκι και του το δίνουμε. Ύστερα τρέχουμε να βρεθούμε στον τόπο του ο καθένας. Όλα αυτά γίνανε μέσα σ' ένα δυο λεπτά.

Δεν είχαμε καλά καλά ξανακαθίσει σαν φάνηκε ο μουλαζίμ εβέλ, ο επιλοχίας και δυο στρατιώτες. Νευρικοί, βιαστικοί. Μόλις τους διακρίνει ο σκοπός παίρνει στάση προσοχής.

Ο αξιωματικός κοιτάζει με απορία και θυμό τον επιλοχία:

– Πού είναι;

Αυτός τα 'χασε: Μαι ναι, ναι, τον είδε με τα μάτια του, βεβαιώνει.

– Ουλάν, δεν κοιμάσουν;

– Εγώ; Όχι! λέει ο στρατιώτης.

Ο επιλοχίας, αποσβολωμένος, κοιτάζει προς το μέρος του Μιχάλ, να δει το τσανάκι. Μα είχε χαθεί απ' το φόβο το δικό μας. Κάπου θα είχε χωθεί.

Ο μουλαζίμ εβέλ χτυπά φουρκιμένος το καμτσίκι στις μπότες του. Ύστερα, για να ξεσπάσει κάπου, που τον ανησύχησαν, το κατεβάζει μια στα μούτρα του σκοπού. Γυρίζει απότομα και φεύγει.

Έτσι με τον καιρό, χωρίς να το καταλαβαίνουμε, τυφλά αρχίσαμε, οι μαφαζάδες κι εμείς, να ερχόμαστε σιμά. Να πλησιάζουμε. Τα βράδια έρχονται πιο ταχτικά και κάνουν παρέα μαζί μας. Λέμε μαζί τα βάσανά μας. Και στην κουβέντα δε μας λένε πια "γεσήρ". Με τη βαριά ανατολίτικη φωνή τους το προφέρουν γεμάτο θερμότητα και καλοσύνη:

– Αρκαντάς (σύντροφε).

Στις δουλειές που πάμε μήτε χτυπούν πια μήτε βλαστημούν. Σαν δεν είναι μπροστά κανένας ρωμιός τσαούς κάνουν πως δεν βλέπουν και μας αφήνουν να καθόμαστε. Τουτουνούς τους τσαούς τους τρέμουν, γιατί τους σπιγουνεύουν άναντρα στους αξιωματικούς.

Το μεσημέρι, στο "παϊντός", ξαπλώνουμε μαζί κάτω απ' τον αψύ ήλιο και τρώμε το ψωμί μας. Μιλούμε φιλικά, κι έτσι πολλές φορές περνά η προσδιορισμένη ώρα για ανάπαυση. Τότες αυτοί, φοβισμένοι, μας σηκώνουν ήμερα ήμερα, σα να μας παρακαλούν:

– Άιντε σύντροφοι, σηκωθείτε.

Σηκωνόμαστε με βαριά καρδιά να ξαναπιάσουμε δουλειά. Κι αυτοί, σα να φοβούνται μη βαρυγκομούμε μαζί τους, μας χτυπούν στον ώμο φιλικά:

– Τι να κάμουμε, αρκαντάς; Ο θεός να μας λυπηθεί, κι εσάς κι εμάς.

Να μας λυπηθεί. "Κι εσάς κι εμάς". Το λεν πια σχεδόν μόνιμα. Αρχισαν να μη μπορούν να ξεχωρίζουν τις δυο μοίρες, τη δική τους και τη δική μας. Τρέμουν τους αξιωματικούς τους και τους τσαουσάδες τους δικούς μας. Αυτούς τους ίδιους μισούμε κι εμείς. Ικετεύουν για το "μεμλεκέτ", ένα καλύβι κάπου. Κι εμείς.

Λοιπόν;

Όλοι τους είναι φουκαράδες. Μα πολύ. Δεν τους δίνουν τίποτα για χαρτζιλίκι. Φαίνεται τους κλέβουν οι αξιωματικοί. Υποφέρνουν απ' όλες τις στερήσεις, ακόμα κι απ' τον καπνό. Εμείς μαζεύουμε αποτσιγάρα λεύτερα – αυτοί, όσο και να 'ναι διστάζουν. Δε θέλουν να ταπεινωθούν τόσο. Μα, άμα δεν τους βλέπουμε...

Οι δικοί μας, όσοι δουλεύοντας στους χωριάτες οικονομούμε τίποτε πεντάγροσα, τα κάνουν πάντα καπνό. Μας κερνούν. Ο μαφαζάς βλέπει. Το φυτίλι περνά και σ' αυτόν. Τυλίγει το τσιγάρο, δίνει πίσω το φυτίλι. Το κεφάλι χαμηλά. Το τσακμάκι. Ανάβει. Τότες μονάχα, μαζί με την πρώτη ρουφηξιά, τα μάτια σηκώνονται. Δε λέει τίποτα.

Α, είναι μεγάλο πράμα δυο μάτια που ακινητούν έτσι...

Ώρες ώρες αποτραβιούνται μονάχοι τους σε μια γωνιά. Κοιτάζουν στο βάθος κι αρχίζουν τραγούδια της πατρίδας τους. Τους έχουν μάθει ένα πολεμικό θούριο: "Ανγκαρανίν τασινά μπακ..." Οι γεροί, ρωμαλέοι τόνοι αδυνατίζουν στα χείλια τους, μερώνουν. Κι έτσι που τους τραγουδούν παίρνουν κάτι σαν από μοιρολόι:

*Κοίτα κατά το βράχο της Άγκυρας,
Κοίτα τα δακρυσμένα μάτια μας...*

[Ηλίας Βενέζης]

- 5.1 Τι έκαναν οι Τούρκοι στους Έλληνες αιχμαλώτους μετά το τέλος της Μικρασιατικής Καταστροφής; (2)
- 5.2 Ποιοι είναι οι μαφαζάδες; (2)
- 5.3 Τι υπήρχε αρχικά μεταξύ των μαφαζάδων και των αιχμαλώτων; (1)
- 5.4 Πώς εξελίχθηκε η σχέση μεταξύ των μαφαζάδων και των αιχμαλώτων; (2)
- 5.5 Τι είχε υποσχεθεί η κυβέρνηση στους μαφαζάδες, όταν τους μάζεψε; (2)
- 5.6 Τι συμβούλευσαν οι αιχμάλωτοι τους μαφαζάδες όταν αυτοί ζήτησαν τη γνώμη τους; (1)
- 5.7 Νομίζεις ότι ήξεραν οι μαφαζάδες ότι είχαν το δικαίωμα να μιλήσουν στον Διοικητή για το πρόβλημά τους; (1)
- 5.8 Τι έκανε ο Διοικητής όταν η επιτροπή των μαφαζάδων βγήκε στην αναφορά; (2)
- 5.9 Τι έκανε μετά ο Διοικητής για να τιμωρήσει τους μαφαζάδες; (4)
- 5.10 Τι φάνηκε από την τιμωρία των μαφαζάδων; (1)
- 5.11 Να αναφέρεις δύο κοινά σημεία μεταξύ των μαφαζάδων και των αιχμαλώτων με παραδείγματα από το κείμενο. (2)

[20]

Βαθμοί 40

Σύνολο 100 βαθμοί